

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти

**ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В
ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка IV курсу 441 групи

Спеціальності 013 Початкова освіта

Освітньо-професійної програми

Початкова освіта

Чуйко Світлана Василівна

Керівник к.пед.н., доцентка Гриценко І.В.

Рецензент старший вчитель Херсонської
загальноосвітньої школи I-III ступенів №28

ім. О.С.Пушкіна Херсонської міської ради.

Литвиненко Н.Л.

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ ТА РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	6
1.1. Самостійність як властивість особистості і характеристика діяльності учня	6
1.2. Сутність самостійної роботи в освітньому процесі	9
1.3. Види навичок самостійної навчальної діяльності учнів початкової школи	13
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	19
2.1. Зміст та форми роботи вчителя початкової школи для формування навичок самостійної роботи в учнів	19
2.2. Організаційно-педагогічні умови формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи	24
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	34
ДОДАТОК А. Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного університету	34
ДОДАТОК Б. Анкетування вчителів щодо проблем формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи	35

ВСТУП

Формування умінь самостійної навчальної діяльності починається вже в молодшому шкільному віці. Це обумовлено тим, що в цьому віці закладаються основи самостійності і створюються передумови до формування умінь самостійної навчальної роботи. У молодшому шкільному віці важливий перехід від управління до самоврядування, який може здійснюватися шляхом застосування дозованої (диференційованої) допомоги.

З першого року навчання у школі педагог повинен прагнути до поступового розвитку в учня ініціативи, самостійності, намагаючись пробудити в ньому інтерес до занять і творчу активність. Під самостійністю мається на увазі вміння учня застосовувати в своїй діяльності отримані на уроці знання та навички.

Процес розвитку самостійного мислення складний і тривалий. Навички самостійного мислення формуються на підґрунті тренування волі і уваги. Педагог повинен скористатися природною допитливістю учня і направляти її, допомогти йому переходити від осмислення простих запитань до розуміння більш складних.

Виховуючи в дітей силу волі, вміння досягати поставленої мети, педагог виховує майбутню людину, яка думає, невпинно шукає, активно діючу. Продуктивність домашньої роботи учня в більшій мірі залежить від того, як він засвоїв отримане на уроці. Необхідною ж умовою засвоєння знань є увага.

Самостійність учня залежить від того, як вибудовує свою діяльність педагог. Якщо педагог основну роботу буде брати на себе, то учень залишиться пасивним, ініціатива його не стане розвиватися. Педагог повинен будувати свої пояснення так, щоб основна розумова діяльність належала учню. Це сприяє розвитку активності дитини в освітньому процесі.

Самостійна робота в освітньому процесі охоплює формування ключових умінь (аналізу, планування, порівняння, контролю тощо), якостей рефлексії, які в результаті забезпечують формування самостійності, як властивості особистості і характеристики діяльності учня.

Тож, проблема самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи сьогодні залишається актуальною та потребує особливої уваги на всіх етапах організації та реалізації самостійної діяльності.

Питанням самостійної роботи в освітньому процесі займалися такі видатні педагоги, як А. Дістервег, Я. А. Коменський, Й. Г. Песталоцці, Ж. Ж. Руссо, В. О. Сухомлинський, К. Д. Ушинський та ін. Концепції самостійної діяльності розробили М.О.Данилов, В. А. Коваль, П. І. Підкасистий. Однак, сучасні умови освітнього процесу, зокрема з поширенням дистанційної освіти, вимагають подальшого вивчення проблеми формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи. Це зумовило вибір теми дослідження «Формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи».

Мета дослідження – обґрунтувати організаційно-педагогічні умови формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи.

Відповідно до мети визначені наступні **завдання дослідження**:

1. Охарактеризувати самостійність як властивість особистості і характеристику діяльності учня;
2. Визначити види навичок самостійної навчальної діяльності учнів початкової школи;
3. Дослідити зміст та форми роботи вчителя початкової школи з формування навичок самостійної роботи учнів;
4. Обґрунтувати організаційно-педагогічні умови формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи.

Об'єкт дослідження – освітній процес початкової школи.

Предмет дослідження – ефективні форми розвитку навичок самостійної роботи молодших школярів.

Структура й обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел із 30 найменувань, до датків. Загальний обсяг роботи становить 35 сторінок.

РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ ТА РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

1.1. Самостійність як властивість особистості і характеристика діяльності учня

Самостійність є синтетичною властивістю особистості, що об'єднує різноманітні психологічні явища – певні психічні процеси, домінуючі психічні стани, окремі якості та властивості особистості. Серед цих явищ різні автори виділяють:

- особливості сприйняття і мислення (емпіричну відкритість сприйняття, особливості відбору стимулів, на які слід реагувати, характеристики і стиль мислення, особливості інтерпретації подій і прийняття рішення);

- особливості мотивації: спрямованість і локалізація емоцій і провідних мотивів, потреба в самоактуалізації;

- структуру досвіду: навички самопізнання, саморегуляції та організації власної поведінки, особливості світогляду, властивості «Я – концепції» [27].

Таким чином, самостійність – це риса характеру, що дозволяє людині будувати свою поведінку незалежно від власних біологічних особливостей, групового та індивідуального впливу, прийнятих в суспільстві когнітивних, оціночних і культурних стереотипів.

Самостійність в поведінці в конкретній ситуації передбачає особистісне осмислення цієї ситуації, надання їй певної значущості, прийняття самостійного рішення і активне управління своїми діями. Самостійність проявляється в саморегуляції, особистісному сприйнятті та інтерпретації подій, цілепокладанні, визначенні та виробленні способів досягнення мети, побудові взаємовідносин з іншими людьми. Розвиток самостійності учнів як властивості особистості ми вважаємо

важливим тому, що ця властивість є найважливішим елементом творчості, ефективної інтелектуальної діяльності, успішного вибудовування міжособистісних відносин.

Розглянемо особливості основних психологічних компонентів самостійності особистості і шляхи її формування [22]:

Когнітивні основи самостійності особистості.

Найважливіший компонент самостійності – самостійне мислення людини. Складовими когнітивної самостійності є критичність і гнучкість мислення. Формування самостійного мислення передбачає створення нестандартних ситуацій в освітньому процесі.

Мотиваційні основи самостійності.

Мотиви, що лежать в основі розвитку самостійності, діляться на дві групи: внутрішні і зовнішні. Внутрішньо вмотивована поведінка здійснюється заради самого себе і не є засобом досягнення зовнішньої мети. Зовнішній мотив передбачає, що головною причиною поведінки є отримання чогось, що знаходиться поза конкретною діяльністю. Розглядаючи самостійність як характеристику діяльності учня, ми представляємо її як прояв учнями здатності досягати навчальної мети без сторонньої допомоги. Самостійність завжди вимагає активності.

Науковець Ерік Еріксон розробив схему розвитку людини протягом життя. Він визначає вісім стадій розвитку ідентичності, на кожній з яких людина робить або повинна зробити вибір між двома альтернативними фазами рішень вікових і ситуативних завдань розвитку. Характер вибору позначається на всьому подальшому житті людини з точки зору успішності чи неуспішності і залежить від самостійності особистості. Зупинимося на четвертій стадії, що охоплює період від 6 до 11 років [10].

В 6-11 років дитина «озброюється» різними вміннями, в тому числі вмінням вчитися. Вона активно опановує символи культури, готова до засвоєння знань, прагне робити все добре, любить змагатися.

Саме в цьому віці формується почуття компетентності, а при негативних проявах в освітньому процесі – почуття неповноцінності. Дуже важливо вже на цьому етапі створювати такі умови в освітньому середовищі, які сприяли б розвитку умінь і навичок самостійної роботи, що згодом допоможе сформувати самостійність як властивість особистості [10].

Самостійна навчальна діяльність, під якою ми розуміємо самостійне цілепокладання, планування, самоврядування, самоконтроль, самодіагностику, самопізнання, є необхідною складовою розвитку самостійності як властивості особистості. Самостійна навчальна діяльність дозволяє учням розумно організувати процес пізнання, творчо ставитися до будь-якої роботи. Розвиток пізнавальної самостійності, коли учень виступає в якості суб'єкта навчальної діяльності, перетворює його в головну дійову особу, помітно підвищує мотивацію до навчання.

Отже, самостійність – це риса характеру, що дозволяє людині будувати свою поведінку незалежно від власних біологічних особливостей, групового та індивідуального впливу, прийнятих в суспільстві когнітивних, оціночних і культурних стереотипів. Самостійність є синтетичною властивістю особистості, що об'єднує різнорівневі психологічні явища – певні психічні процеси, домінуючі психічні стани, окремі якості та властивості особистості. До них належать: особливості сприйняття і мислення, особливості мотивації, структуру досвіду для саморегуляції. В початковій школі дитина оволодіває різними вміннями, в тому числі – вмінням вчитися, готова до засвоєння знань, прагне до позитивного результату, любить змагатися. Дуже важливо вже на цьому етапі створювати такі умови в освітньому середовищі, які сприяли б розвитку умінь і навичок самостійної роботи, що згодом допоможе сформувати самостійність як властивість особистості.

1.2. Сутність самостійної роботи в освітньому процесі

Організація та реалізація самостійної роботи учня – це складова професійної діяльності кожного педагога. Формування навичок самостійності необхідно розглядати як обов'язкову частину освітнього процесу. Формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи передбачає два етапи: етап розвитку самостійності в пізнавальній діяльності (формування світогляду, оволодіння знаннями) та етап реалізації отриманих знань, застосування у практичній діяльності.

Самостійна діяльність є не самоціллю, а засобом розвитку в учнів загальних та спеціальних компетентностей.

За визначенням А.І. Зимньої «самостійна робота представляється як цілеспрямована, внутрішньо мотивована, структурована самим об'єктом в сукупності виконуваних дій і коректована їм за процесом та результатом діяльності». Реалізація самостійної діяльності потребує високого рівня рефлексії, самодисципліни, самосвідомості, внутрішньої дисципліни. Самостійна діяльність учня є результатом ефективно організованої його роботи на уроці, що мотивує поглиблення та розширення її [11].

Сьогодні самостійна робота широко застосовується як в загальній, так і в початковій школі, допомагаючи розвивати пізнавальні здібності і пізнавальну самостійність учнів.

Самостійна робота розвиває в учнів ініціативу, наполегливість у досягненні мети, виробляє вміння аналізувати факти і явища, вчить самостійного мислення, служить провідним засобом перетворення отриманих знань в уміння і навички. Продуктом виконання самостійної роботи є щось нове знання, або поглиблення і розширення сфери дії вже отриманих знань. У початковій школі проблема підвищення ролі

самостійної роботи учнів обумовлена безперервно зростаючим інформаційним потоком наукових і практичних знань, відображенням її значущості в освітніх документах і віковими особливостями молодших школярів. Самостійна робота в навчальній діяльності учнів початкової школи забезпечується високим рівнем їх пізнавальної активності за критерієм саморегуляції і цілепокладання, які формуються саме в цьому віці. Самостійна робота з позиції учня представляється як вид пізнавальної діяльності, а з позиції вчителя її можна розглядати і як метод навчання, і як засіб залучення учнів у пізнавальну діяльність, і як спосіб цієї діяльності [19].

Першим педагогом, в працях якого підкреслено значення самостійної роботи і розроблено організаційно-практичні питання залучення школярів в неї, був К.Д. Ушинський. Він вважав самостійну діяльність школярів єдино міцною підставою всякого плідного навчання, а самостійність розглядав як головну умову, при якій навчання стає засобом виховання. Особливе значення К.Д. Ушинський надавав формуванню у дітей самостійності в навчанні і поведінці, вказуючи на те, що недостатній розвиток і володіння самостійними видами роботи в учнів об'єктивно затримує зростання їх здатності до подальшого навчання.

Розробкою психологічної концепції формування самостійної діяльності займалися відомі вчені: О.М. Леонт'єв, П.Я. Гальперін, О.А. Конопкін, І.А. Зимня і ін. Роль самостійної роботи розуміється психологами як фактор підвищення пізнавальної активності особистості. Дослідники виділяють стадії розвитку розумової самостійності від наслідування через відтворення засвоєних дій до творчої діяльності, визначають вплив індивідуально-психологічних особливостей індивіда на готовність до самостійної роботи. У структурі діяльній саморегуляції виділяються наступні компоненти: усвідомлення мети, умов, програма дій, самооцінка і самокорекція. Сформована система

саморегуляції діяльності є психологічною основою самостійності, що розуміється як комплексна властивість психіки, що дозволяє діяти ініціативно, творчо, автономно (О.А. Конопкін, П.І. Осницький). Виділені вченими стадії сформованості самостійності, залежні від переважання в них відтворюють або творчих процесів, служать основою класифікації видів самостійної роботи: копіювальний, відтворювальний, власне самостійний, творчий [18].

Система самостійної роботи учнів повинна будуватися таким чином:

- система самостійної роботи повинна сприяти вирішенню основних дидактичних завдань;

- система самостійної роботи повинна задовольняти основним принципам дидактики. Організація самостійної роботи повинна бути впритул пов'язана з теорією, практикою, а також з основними принципами навчання;

- самостійна робота повинна бути різноманітною з навчальної мети та змісту. Правильно організована самостійна робота повинна забезпечити у молодших школярів формування різних умінь і навичок;

- основою самостійної роботи є необхідність послідовності виконання домашніх і класних самостійних робіт. Використання домашніх і класних самостійних робіт повинно логічно впливати з попередніх завдань і готувати ґрунт для виконання наступних [16].

Сиромятникова І.А. розділила самостійну роботу на кілька етапів:

- актуалізація знань;
- рішення поставленої навчальної завдання;
- вирішення практичних завдань;
- контроль і самоконтроль.

Королько А. Н. пише, що при організації самостійної роботи необхідно продумати проведення контролю і надання допомоги учням. Автор стверджує, що в основному, вчителі початкових класів

використовують самостійну роботу в процесі закріплення і контролю навчального матеріалу, але іноді забувають про можливості організації самостійної діяльності учнів з різними дидактичними цілями. Учитель повинен передбачити рівень складності і обсяг роботи, труднощі і можливі помилки, які можуть виникнути у дітей в ході виконання самостійної роботи. Завищення обсягу роботи викликає у школярів стан тривожності, поспішність у діях, незадоволеність якістю виконання завдань. Королько А.Н. стверджує, що поступове наростання труднощів самостійної роботи відбувається в основному за трьома напрямками:

- шляхом збільшення обсягу завдань і тривалості самостійної роботи учнів;
- шляхом ускладнення змісту завдання;
- шляхом зміни способів інструктування і поступового зменшення обсягу допомоги з боку вчителя [29].

Буряк В.К. вважає, що при плануванні обсягу самостійної роботи необхідно враховувати темп роботи учнів. Тому, щоб заощадити час на уроці і краще організувати роботу, автор пропонує вчителю, попередньо самому, виконати завдання для самостійної роботи учнів. Тоді час, витрачений учителем на виконання одного завдання, необхідно помножити на 3 – саме стільки хвилин буде потрібно учням для виконання завдання. В ході виконання завдання вчитель зможе зрозуміти, які елементи можуть загальмувати або прискорити роботу учнів [4].

Белкін Е.Л. наводить деякі приклади завдань для самостійної роботи з використанням ІКТ:

- використання різних онлайн-тестів;
- інструкції або плани, які виводяться на екран в класі;
- завдання кількісні, якісні, пізнавальні – пошук нових знань, пошук нових способів отримання знань при використанні онлайн-програм або комп'ютерних тренажерів;

- завдання тренувальні – закріплення знань, закріплення способів отримання знань при використанні онлайн-програм та комп'ютерних тренажерів [23].

Отже, організація та реалізація самостійної роботи учня – це складова професійної діяльності кожного педагога. Формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи передбачає два етапи: етап розвитку самостійності в пізнавальній діяльності (формування світогляду, оволодіння знаннями) та етап реалізації отриманих знань, застосування у практичній діяльності. Самостійна робота розвиває в учнів ініціативу, наполегливість у досягненні мети, виробляє вміння аналізувати факти і явища, вчить самостійного мислення, служить провідним засобом перетворення отриманих знань в уміння і навички. Продуктом виконання самостійної роботи є щось нове знання, або поглиблення і розширення сфери дії вже отриманих знань.

Система самостійної роботи учнів повинна будуватися таким чином: система самостійної роботи повинна сприяти вирішенню основних дидактичних завдань; система самостійної роботи повинна задовольняти основним принципам дидактики; самостійна робота повинна бути різноманітною; основою самостійної роботи є необхідність послідовності виконання домашніх і класних самостійних робіт.

1.3. Види навичок самостійної навчальної діяльності учнів початкової школи

При систематизації умінь і навичок самостійної навчальної діяльності в якості основних дидактичних вимог нами були висунуті наступні:

- вміння і навички самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи повинні сприяти вирішенню основних дидактичних

завдань – отриманню ґрунтовних знань, розвитку пізнавальних здібностей в учнів, формування вміння самостійно здобувати, розширювати і поглиблювати знання, застосовувати їх на практиці;

- вміння і навички самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи повинні ґрунтуватися на основних принципах дидактики (зв'язку теорії з практикою, доступності і систематичності, принципі навчання на високому рівні, свідомої і творчої активності) [16];

- ефективність роботи по виробленню навичок самостійної навчальної діяльності досягається в разі, коли вона є органічною складовою освітнього процесу і для неї обов'язково передбачається час на кожному уроці, коли вона проводиться планомірно і систематично;

- самостійна навчальна діяльність повинна бути дійсно самостійною та спонукати виконавця працювати із помірними зусиллями (але в той же час не можна допускати крайнощів);

- на перших етапах в учнів потрібно сформувати найпростіші навички самостійної навчальної діяльності. Підґрунтям цього має бути попередня робота вчителя щодо прийомів самостійної діяльності, що обов'язково супроводжується чіткими поясненнями. Навчальний пошук, виконаний учнями після показу прийомів роботи вчителем, носить характер наслідування. Він не розвиває самостійність в повному розумінні слова, але має важливе значення для формування таких форм самостійності, за яких учні можуть розробляти та застосовувати методи вирішення різноманітних завдань [14];

- для формування навичок самостійної навчальної діяльності потрібно пропонувати такі завдання, виконання яких виключає дії за готовими шаблонами, а вимагає проектувати знання на нові ситуації. Лише в таких умовах самостійна робота сприятиме формуванню ініціативи та пізнавальних здібностей учнів;

- при організації роботи по формуванню навичок самостійної навчальної діяльності необхідно враховувати, що для оволодіння знаннями, вміннями і навичками різним учням необхідний різний час. Ця вимога може бути реалізована через диференційований підхід до учнів;

- при організації самостійної дослідницької діяльності учнів потрібно поєднувати матеріал вчителя з самостійною роботою учнів в отриманні знань, формуванні умінь і навичок [14];

- в ході самостійної навчальної діяльності вчитель виконує роль координатора.

З урахуванням вищевикладеного нами складено перелік умінь і навичок самостійної навчальної діяльності, які ми систематизували як загальні вміння і навички і спеціальні уміння та навички, що формуються в процесі вивчення конкретних дисциплін (табл.1.1).

Таблиця 1.1.

Види навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи

Назва умінь і навичок	Зміст умінь і навичок
Загальні	
Організаційні	<ul style="list-style-type: none"> - вміння раціонально планувати свою діяльність; - вміння орієнтуватися в освітньому просторі діяльності; - визначення «зразка» в організації власної діяльності;
Навички роботи з текстом	<ul style="list-style-type: none"> - уміння структурувати матеріал на вступ, основну частину, висновок; - виділяти значущі для розуміння тексту поняття і судження; - працювати зі словником
Навички розумової діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - працювати з поняттями; - порівнювати; - узагальнювати; - аналізувати; - класифікувати; - зіставляти;

	<ul style="list-style-type: none"> - доводити; - спростовувати.
Навички проектної дослідницької діяльності та	<ul style="list-style-type: none"> - вміння поставити і сформулювати проблему; - побудувати план дослідження; - визначити методи і форми вивчення проблеми; - знайти способи вирішення проблеми (провести дослідження); - перевірити рішення; - сформулювати результати дослідження;
Комунікативні вміння	<ul style="list-style-type: none"> - вести монолог і діалог; - володіти основними рольовими видами діяльності – бути лідером, виконавцем, критиком, хто сумнівається, захисником; - працювати в парах, групі, команді; - взаємодіяти з однолітками і дорослими; вміти слухати; контролювати власні почуття і емоції;
Навички презентації	<ul style="list-style-type: none"> - вміти вибрати адекватні змісту наочні і електронні форми презентації матеріалу; - коментувати зміст своєї роботи і відповідати на запитання слухачів;
Інформаційні	<ul style="list-style-type: none"> - працювати з програмним забезпеченням комп'ютера, різними джерелами інформації; - навички пошуку необхідної інформації; - працювати з графічною інформацією, малюнками і схемою;
Спеціальні навички та вміння	
Література і українська мова	<ul style="list-style-type: none"> - вміти виразно, свідомо читати; - визначати види текстів; - ділити текст на частини і складати план; - складати розповіді за спостереженнями; - давати характеристику головним героям; - порівнювати героїв; - орієнтуватися в навчальній книзі; - писати твір і виклад; - вміти придумати свою загадку на основі порівняння предмета загадки і предмета відгадки; - висловлювати свої думки і сприймати чужі при діалогічній формі спілкування;
Математика	<ul style="list-style-type: none"> - знати таблиці одиниць вимірювання величин; - конструювати площинні геометричні фігури; - читати числа, рахувати, порівнювати в межах мільйона; - читати найпростіші числові вирази з

	<p>використанням термінів: сума, різниця, добуток; частка;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знати назви компонентів дій; - обчислювати площі і периметри квадратів і прямокутників; - вирішувати завдання різних типів;
Технології	<ul style="list-style-type: none"> - вміння планувати і організовувати свою роботу при виконанні виробу; - визначати властивості матеріалів; - виконувати технологічні операції з обробки різних матеріалів (розмітка, різання, згинання і складання, складання і т.д.) - вміння володіти інструментами і пристосуваннями: ножицями, голкою, пензликом, шаблоном; - вміння класифікувати природні матеріали; - вміння конструювати за зразком, за малюнком, з альбому і власним задумом; - вміння взаємодіяти з однолітками при виконанні творчих колективних робіт. - вміння працювати з лінійкою, виконувати розмітку, читати креслення. - вміння порівнювати фігури за формою, обсягом величиною. - вміння демонструвати індивідуальний стиль при поданні створеного продукту.
В області вивчення іноземних мов	<ul style="list-style-type: none"> - навички використання алфавіту для написання іноземних слів; - навички читання іноземних слів і речень; - навички вимови іноземної мови через розучування віршів, пісень; - навички говоріння при мовному спілкуванні на іноземній мові; - навички аудіювання іноземної мови; - навички ведення діалогу на іноземній мові.

Як показує наш досвід, освоєння учнями цих вмінь та навичок дозволяє їм успішно інтегруватися в будь-який вид освітньої діяльності, самим «добувати» знання, самостійно працювати з навчальним матеріалом.

Отже, самостійна робота позитивно впливає на формування ініціативи і пізнавальних здібностей учнів; при організації роботи з

формування навичок самостійної навчальної діяльності необхідно враховувати, що для оволодіння знаннями, формування вмій та навичок різним учням необхідний різний час; при організації самостійної дослідницької діяльності учнів потрібно поєднувати виклад матеріалу вчителя із самостійною роботою учнів в отриманні знань, формуванні вмій і навичок; в ході самостійної навчальної діяльності вчитель виконує роль координатора. Навички самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи можна умовно розподілити у 2 групи: загальні уміння та навички (організаційні, навички роботи з текстом, навички розумової діяльності, навички проектної та дослідницької діяльності, комунікативні вміння, навички презентації, інформаційні) та спеціальні уміння та навички, що формуються в процесі вивчення конкретних дисциплін та їх інтеграції – української та іноземної мови, математики, технології та ін.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

2.1. Зміст та форми роботи вчителя початкової школи для формування навичок самостійної роботи в учнів

Формування умінь самостійної навчальної діяльності починається вже в молодшому шкільному віці. Це обумовлено тим, що в цьому віці закладаються основи самостійності і створюються передумови до формування умінь самостійної навчальної роботи.

Ефективність самостійної діяльності учня в освітньому процесі початкової школи залежить від її змісту і характеру, її структури, умов організації, взаємозв'язків існуючих та перспективних знань у змісті завдань, якості результатів діяльності [7].

Нами було проведено анкетування вчителів початкової школи Херсонщини щодо проблем формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи, участь у якому взяли 28 респондентів.

В результаті дослідження було визначено такі проблеми формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи, з якими зустрічалися на власному досвіді вчителі:

а) формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи є одним з найскладніших завдань у діяльності педагога, що вимагає обов'язкової ретельної підготовки вчителя і учнів;

б) діяльність вчителя, що має на меті прищеплення учням умінь і навичок самостійної роботи, має бути систематичною, що також викликає складнощі;

в) в освітньому процесі початкової школи спостерігається неправильне співвідношення репродуктивних і творчих самостійних робіт.

У молодшому шкільному віці важливий перехід від управління до самоврядування, який може здійснюватися шляхом застосування дозованої (диференційованої) допомоги. Очевидно, що традиційний пояснювально-ілюстративний метод, на основі якого будується сьогодні навчання в початковій школі, недостатній для розвитку самостійності учнів. Тому доцільним буде використання діяльнісного методу.

Основна особливість діяльнісного методу полягає в тому, що, наприклад, нові математичні поняття і відносини між ними не даються учням у готовому вигляді. Школярі мають «відкрити» їх у процесі самостійної дослідницької діяльності. Учитель лише направляє цю діяльність і в завершенні підводить підсумок, даючи точне формулювання встановлених алгоритмів дій і знайомлячи із загальноприйнятою системою позначень. Таким чином, діти будують «свою» математику, тому математичні поняття набувають для них особистісну значимість і стають цікавими ні з зовнішньої сторони, а по суті [3].

Іншою особливістю діяльнісного методу є необхідність попередньої підготовки дітей в плані розвитку у них мислення, мовлення, творчих здібностей, пізнавальних мотивів діяльності.

Самостійна робота значно впливає на міцність та глибину знань учнів з навчальної дисципліни, на розвиток їх пізнавальних здібностей та на темпи засвоєння нового матеріалу.

Підвищена увага приділяється формуванню в учнів здатності до рефлексії власної діяльності. Цьому сприяє, наприклад, обговорення під час підбиття підсумків заняття питань: «Яке завдання склали?», «Яким методом його вирішили?», «Як оцінюєте свою роботу? Класу в цілому?», «Тобто питань, в яких співвідносяться мета і результати діяльності і фіксується ступінь їх відповідності [15].

На уроках учням пропонується система запитань і завдань, що підводять їх до самостійного «відкриття» нової властивості або взаємозв'язку.

Приклади завдань:

- Запишіть коротше: $m + n + n + n + n + n$.

- Порівняти: $47 \cdot 2$ і $47 + 50$.

- Виріши рівняння: $a + a + a = 213$.

Спостерігаємо закономірності:

Велике півколо завжди зліва, воно білого кольору, в кожному рядку і стовпці зустрічається один раз зверху, а два рази знизу.

Маленьке півколо завжди справа, колір його змінюється по рядках і стовпцях, зустрічається в кожному рядку і стовпці два рази зверху, а один раз знизу. Виходячи з цього, в порожній клітці треба намалювати зліва вгорі біле велике півколо, а справа внизу – чорне маленьке.

Перед вивченням теми «Множини» проходить робота з геометричними фігурами. Утворюються нові геометричні фігури, які є перетином трикутників [3].

Розглядаються непересічні множини, робиться висновок, що вони не мають спільних елементів.

Організовується пошукова, дослідницька діяльність учнів, включаються вправи на використання властивостей додавання і множення, знаходиться найбільш раціональний спосіб їх вирішення. Учні проводять дослідження, в яких встановлюється істинність записаних рівностей.

Формуванню навичок самостійної діяльності на уроках української мови в початковій школі сприяє посилення частки семантичного аспекту у вивченні словотвору, підвищення рівня усвідомленості засвоєння даного розділу, розуміння реальних словотворчих процесів у мові. В результаті спостережень учні встановлюють, що велика частина нових слів утворюється у зв'язку з

номінативними потребами суспільства за певними правилами засобами рідної мови [1].

Наприклад, учні розкривають механізм утворення одного слова на базі іншого, встановлюють мотиваційні відносини між словами. Це дозволяє реалізувати системний підхід при вивченні словотвору взагалі і при аналізі похідної лексики, зокрема.

Приклади вправ:

- В яку словотворчу сім'ю входять дані пари слів?

Дощ - дощить, дощ – дощовий, дощ – дощик.

- Знайди зайве слово.

На уроках української мови практикуються різноманітні види завдань:

- списування з підкресленням досліджуваних орфограмм;
- дописування слів;
- робота з деформованим текстом.

Велике місце в викладанні рідної мови займають творчі самостійні роботи. Такі роботи підвищують інтерес дітей до навчання, розвивають їх спостережливість, вчать самостійно вирішувати поставлені завдання. Важливо і те, що в творчих письмових роботах проявляються індивідуальні якості учнів і особливості їх мови. Паралельно проводиться робота по вирішенню лінгвістичних завдань [1].

Систематично слід проводити творчі роботи:

- інтелектуальні розминки;
- логічно-пошукові завдання;
- завдання з розвитку гнучкості мислення;
- завдання з використанням приказок, прислів'їв;
- створення «мультфільмів».

Крім розглянутих завдань учні можуть виконувати такі види самостійних робіт [28]:

- самостійні роботи за зразком – робота виконується за аналогією із запропонованим чином;
- самостійні роботи із зазначенням їх виконання – робота виконується після ґрунтовної інструкції вчителя;
- самостійні роботи варіативного вибору написання роботи.

Отже, ефективність самостійної діяльності учня в освітньому процесі початкової школи залежить від її змісту і характеру, її структури, умов організації, взаємозв'язків існуючих та перспективних знань у змісті завдань, якості результатів діяльності.

Нами було проведено анкетування вчителів початкової школи Херсонщини щодо проблем формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи, участь у якому взяли 28 респондентів. В результаті дослідження було визначено такі проблеми формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи, з якими зустрічалися на власному досвіді вчителі: а) формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи є одним з найскладніших завдань у діяльності педагога, що вимагає обов'язкової ретельної підготовки вчителя і учнів; б) діяльність вчителя, що має на меті прищеплення учням умінь і навичок самостійної роботи, має бути систематичною, що також викликає складнощі; в) в освітньому процесі початкової школи спостерігається неправильне співвідношення репродуктивних і творчих самостійних робіт.

Вирішенню цих проблем, на нашу думку, будуть сприяти такі форми та методи роботи вчителя: система запитань і завдань, що підводять учнів до самостійного «відкриття» нової властивості або взаємозв'язку; підвищена увага формуванню в учнів здатності до рефлексії власної діяльності; різноманітні види завдань (самостійні роботи за зразком; самостійні роботи із зазначенням їх виконання; самостійні роботи варіативного вибору написання роботи);

систематичне проведення творчих робіт (інтелектуальні розминки; логічно-пошукові завдання; завдання з розвитку гнучкості мислення; завдання з використанням приказок, прислів'їв; створення «мультфільмів»).

2.2. Організаційно-педагогічні умови формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи

Результати анкетування вчителів початкової школи Херсонщини щодо проблем формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі та спостереження за процесом організації самостійної роботи в початковій школі дозволили сформулювати певні умови, що сприяють її ефективності [9]:

- наявність системи у використанні завдань для організації самостійної роботи;
- розробка планування завдань самостійної роботи як за формою, так і за змістом;
- відповідність рівня складності завдань рівню навчальних можливостей учнів;
- послідовне ускладнення змісту завдань самостійної навчальної діяльності учнів;
- чітке формулювання завдань і поєднання контролю з самоконтролем, оцінки з самооцінкою;
- розумне поєднання самостійної роботи з іншими формами і методами навчання.

Формально ми розділили умови формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи на три групи: змістовні, процесуальні та міжособистісні.

1. У формуванні змістовних умов важлива роль належить інтеграції дисциплін, яку ми розглядаємо як педагогічну технологію [12].

Мета даної технології – розвинути в учнів школи інтелектуальну, естетичну, емоційно-вольову, діяльнійної базу для подальшого успішного самовизначення і самореалізації. Її використання дозволяє розвинути психологічні якості особистості, необхідні для вибудовування власних індивідуальних освітніх програм: інтуїцію, наполегливість, зібраність, волю, емоційну і психічну стійкість, комунікабельність.

Становлення дитячої самостійності, ініціативності та відповідальності ми розглядаємо як головну мету освітнього процесу в школі. Для нас очевидно, що ініціативність неможливо розвинути за допомогою репродуктивних методів навчання. Цими методами можна домогтися протилежних результатів: творча, пізнавальна, комунікативна ініціативність, властива першокласникам, може згаснути, якщо не буде підтримки в школі.

Замість учня, який вмiє вчитися, тобто здатного і схильного самостійно розширювати свої знання та вміння, репродуктивна школа вирощує поінформованих людей, але слабо пристосованих жити в мінливому світі без постійної опіки. Тому для нас вкрай важливим є відхід від репродуктивних форм навчання до діяльнійних. Ця позиція передбачає створення в освітньому процесі ряду процесуальних змін.

2. Процесуальні умови реалізації принципу формування освітньої активності складаються в результаті застосування ряду технологій, що характеризуються підвищеною зоною невизначеності і дозволяють учням опановувати різними способами самостійної навчальної діяльності. До числа таких ми віднесли: проектну технологію, технологію «Розвиток діалогічного мовлення», технологію «Читання і письмо для розвитку критичного мислення», технологію «Дебати», технологію навчального співробітництва, ігрову технологію.

Проектна та дослідницька діяльність завжди орієнтовані на самостійну роботу учнів – індивідуальну, парну або групову, яку школярі виконують протягом певного часу.

Всі типи навчальних проектів діляться на дві великі групи: навчальні проекти без проектування і навчальні проекти, в ході яких учня вчать будувати задум проектного дії і його реалізовувати.

Навчальні проекти без проектування – це, як правило, складні виконавські завдання, своєрідні "колективні справи".

Працюючи над проектом, учень повинен:

- самостійно винайти спосіб дії;
- запросити інформацію, якої бракує в інформаційному полі (книги, довідники, Інтернет і т.д.);
- запросити інформацію, якої бракує у старшого або більш інформованого члена шкільної спільноти.

3. Міжособистісні умови охоплюють співтворчість як процес вибудовування певних взаємин з людьми з метою формування здорового стилю взаємин. У міжособистісних умовах ми розглядаємо форми і зміст співтворчості.

Таким чином, ми визначили такі умови, що сприяють формуванню навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи: наявність системи у використанні завдань для організації самостійної роботи; розробка планування завдань самостійної роботи як за формою, так і за змістом; відповідність рівня складності завдань рівню навчальних можливостей учнів; послідовне ускладнення змісту завдань самостійної навчальної діяльності учнів; чітке формулювання завдань і поєднання контролю з самоконтролем, оцінки з самооцінкою; розумне поєднання самостійної роботи з іншими формами і методами навчання.

Умови формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи можна об'єднати у три групи: змістовні,

процесуальні та міжособистісні. У формуванні змістовних умов важлива роль належить інтеграції дисциплін, яку ми розглядаємо як педагогічну технологію.

Процесуальні умови реалізації принципу формування освітньої активності складаються в результаті застосування ряду технологій, що дозволяють учням опанувати різні способи самостійної навчальної діяльності. Міжособистісні умови охоплюють співтворчість як процес вибудовування певних взаємин з людьми з метою формування здорового стилю взаємин.

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження ми дійшли таких висновків:

1. Самостійність – це риса характеру, що дозволяє людині будувати свою поведінку незалежно від власних біологічних особливостей, групового та індивідуального впливу, прийнятих в суспільстві когнітивних, оціночних і культурних стереотипів. Самостійність є синтетичною властивістю особистості, що об'єднує різнорівневі психологічні явища – певні психічні процеси, домінуючі психічні стани, окремі якості та властивості особистості. До них належать: особливості сприйняття і мислення, особливості мотивації, структуру досвіду для саморегуляції. В початковій школі дитина оволодіває різними вміннями, в тому числі – вмінням вчитися, готова до засвоєння знань, прагне до позитивного результату, любить змагатися. Дуже важливо вже на цьому етапі створювати такі умови в освітньому середовищі, які сприяли б розвитку умінь і навичок самостійної роботи, що згодом допоможе сформувати самостійність як властивість особистості.

2. Самостійна робота позитивно впливає на формування ініціативи і пізнавальних здібностей учнів; при організації роботи з формування навичок самостійної навчальної діяльності необхідно враховувати, що для оволодіння знаннями, формування вмінь та навичок різним учням необхідний різний час; при організації самостійної дослідницької діяльності учнів потрібно поєднувати виклад матеріалу вчителя із самостійною роботою учнів в отриманні знань, формуванні умінь і навичок; в ході самостійної навчальної діяльності вчитель виконує роль координатора. Навички самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи можна умовно розподілити у 2 групи: загальні уміння та навички (організаційні, навички роботи з текстом, навички розумової діяльності, навички проектної та дослідницької діяльності,

комунікативні вміння, навички презентації, інформаційні) та спеціальні вміння та навички, що формуються в процесі вивчення конкретних дисциплін та їх інтеграції – української та іноземної мови, математики, технології та ін.

3. Ефективність самостійної діяльності учня в освітньому процесі початкової школи залежить від умов її організації, змісту і характеру, її структури, взаємозв'язків існуючих та перспективних знань у змісті завдань, якості результатів діяльності. Нами було проведено анкетування вчителів початкової школи Херсонщини щодо проблем формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи, участь у якому взяли 28 респондентів. В результаті дослідження було визначено такі проблеми формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи, з якими зустрічалися на власному досвіді вчителі: а) формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи є одним з найскладніших завдань у діяльності педагога, що вимагає обов'язкової ретельної підготовки вчителя і учнів; б) діяльність вчителя, що має на меті прищеплення учням умінь і навичок самостійної роботи, має бути систематичною, що також викликає складнощі; в) в освітньому процесі початкової школи спостерігається неправильне співвідношення репродуктивних і творчих самостійних робіт.

Вирішенню цих проблем, на нашу думку, будуть сприяти такі форми та методи роботи вчителя: система запитань і завдань, що підводять учнів до самостійного «відкриття» нової властивості або взаємозв'язку; підвищена увага формуванню в учнів здатності до рефлексії власної діяльності; різноманітні види завдань (самостійні роботи за зразком; самостійні роботи із зазначенням їх виконання; самостійні роботи варіативного вибору написання роботи); систематичне проведення творчих робіт (інтелектуальні розминки; логічно-пошукові завдання; завдання з розвитку гнучкості мислення;

завдання з використанням приказок, прислів'їв; створення «мультфільмів»).

4. Ми визначили такі умови, що сприяють формуванню навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи: наявність системи у використанні завдань для організації самостійної роботи; розробка планування завдань самостійної роботи як за формою, так і за змістом; відповідність рівня складності завдань рівню навчальних можливостей учнів; послідовне ускладнення змісту завдань самостійної навчальної діяльності учнів; чітке формулювання завдань і поєднання контролю з самоконтролем, оцінки з самооцінкою; розумне поєднання самостійної роботи з іншими формами і методами навчання. Умови формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи можна об'єднати у три групи: змістовні, процесуальні та міжособистісні. У формуванні змістовних умов важлива роль належить інтеграції дисциплін, яку ми розглядаємо як педагогічну технологію. Процесуальні умови реалізації принципу формування освітньої активності складаються в результаті застосування ряду технологій, що дозволяють учням опановувати різні способи самостійної навчальної діяльності. Міжособистісні умови охоплюють співтворчість як процес вибудовування певних взаємин з людьми з метою формування здорового стилю взаємин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базарницька І. Самостійність учнів на уроках української мови як засіб особистісного зростання. Початкова школа. 2007. № 4. С. 18 – 22.
2. Базелюк І. І. Організація групової самостійної роботи учнів на етапі засвоєння нових знань. Педагог.: Республ. наук. метод. зб-к. К.: Рад. шк., 1988. 117с.
3. Богданович М.В. Картки з математичними завданнями для самостійної роботи учнів 2 класу чотирирічної школи. Тернопіль, 2001. 64 с.
4. Буряк В. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школяра // Рідна школа. 2001. № 9. С. 49-51.
5. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376с.
6. Громцева А.К. Формирование у школьников готовности к самообразованию: учебное пособие по спецкурсу для студентов пед. институтов. М.: Просвещение, 1983. 144 с.
7. Демченко О. Реалізація основних підходів, методів та форм організації самостійної роботи у сучасній педагогічній практиці. Рідна школа, 2006. № 7. С.19-22.
8. Деснянська В.П. Самостійні роботи учнів 1-4 класів. Початкова школа. 1998. № 8. С. 44-45.
9. Дідора М., Ковальчук Т., Стельмах В. Умови формування самостійності молодших школярів. Початкова школа. 1989. №3. С.15–16.
- 10.Эриксон Э. Детство и общество. 2-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Ленато, Фонд «Университет кн.», 1996. 592с.

11. Зимняя И. А. Педагогическая психология. Учебник для вузов. Изд. второе, доп., испр. и перераб. М.: Издательская корпорация Логос», 2000. 384 с.
12. Коваль Л. Г. Обґрунтування поняття “педагогічна технологія”. Гуманітарні аспекти реформування і розвитку національної системи освіти. К., 1994. С.192-193.
13. Лозовая В. И. Познавательная активность школьников. Харьков: Основа, 1990. 88 с.
14. Марчук Л.Б. Самостійна робота як метод урізноманітнення навчальної діяльності учнів. Рідна школа, 2000. № 4. С. 84-88
15. Мелешко В., Мельник Ю. Формування логічних умінь як компонента алгоритмічної культури молодших школярів. Початкова школа, 2006. №11. С.55-58.
16. Мельник Ю. Самостійна робота у системі індивідуального навчання учнів сільських шкіл. Рідна школа, 2002. № 6. С.51–53.
17. Митник О. Дисципліна розуму – складова мистецтва мислити молодших школярів. Початкова школа, 2007. № 4. С.55-59.
18. Марчук Л.Б. Самостійна робота як метод урізноманітнення навчальної діяльності учнів. Рідна школа, 2000. № 4. С. 84-88
19. Мочай С.Н. Сприйняття нового матеріалу через систему вправ для самостійної роботи учнів. Початкова школа, 1996. № 2. С. 32-38
20. Павленко В.М. Уявлення про співвідношення соціальної та особистісної ідентичності в сучасній західній психології. Питання психології, 2000. №1. С.135-141.
21. Пидкасистый П. И. Самостоятельно-познавательная деятельность школьников в обучении. М.: Педагогика, 1980. 240 с.
22. Пованда Г.Д. Формування загальнонавчальних умінь і навичок шляхом використання самостійної роботи молодших школярів. Початкова школа, 2002. № 5. С. 56-61

23. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза, 1999. 368 с.
24. Савченко О.Я. Розвиток пізнавальної самостійності молодших школярів. К.: Радянська школа, 1982. 176 с.
25. Самоук М.П. Самостійний підхід до навчання учнів початкових класів. Початкова школа. 2005. № 3. С. 54-56
26. Солдатенко М. Самостійна пізнавальна діяльність у контексті Болонського процесу. Рідна школа, 2005. №1. С. 49 - 51.
27. Тимченко О.Т. Самостійна робота як дидактична категорія. Педагогіка і психологія. 2002. № 3–4. С.64 – 68.
28. Трубачова С. Організація самостійної роботи учнів у процесі засвоєння нових знань. Педагогіка і психологія. 1996. № 4. С. 79 – 95.
29. Ягупов В.В. Педагогіка – Методи контролю і самоконтролю в навчанні. Самостійна робота учнів. URL: http://eduknigi.com/ped_view.php?id=193
30. Ярошенко О. Г. Групова навчальна діяльність школярів: теорія і методика. К.: Партнер, 1997. 208 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Чуйко Світлана Василівна, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

16.03.2021

Світлана Чуйко

Анкетування вчителів щодо проблем формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи

1. У якому класі Ви працюєте?

2. Який у Вас досвід роботи у початковій школі?

3. Чи вважаєте Ви важливою самостійну роботу учня? Чому?

4. З якими проблемами самостійної роботи Ви зустрічалися?

5. Чи є робота вчителя з організації формування навичок самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи складною?

6. На яких предметах має відбуватися формування навичок самостійної роботи?

7. Яке у Вашій роботі співвідношення репродуктивних і творчих самостійних робіт?

8. Яким чином самостійна робота впливає на міцність та глибину знань учнів з навчальної дисципліни?

9. Яким чином самостійна робота впливає на розвиток пізнавальних здібностей та на темпи засвоєння нового матеріалу?
